

АНСАМБЛЕВЕ МУЗИКУВАННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО МУЗИЧНОГО ВИКОНАВСТВА

П'явка К. М.

*доктор філософії (PhD) за спеціальністю 014.13 Середня освіта
(Музичне мистецтво),
старший викладач кафедри музичного мистецтва
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний інститут»
Волинської обласної ради*

Павлюк Н. М.

*старший викладач постановки голосу кафедри музичного мистецтва
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний інститут»
Волинської обласної ради*

П'явка І. М.

*викладач акордеону циклової комісії народних інструментів
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний інститут»
Волинської обласної ради
м. Луцьк, Україна*

Сучасний розвиток мистецької освіти в Україні орієнтований на формування творчої, креативної особистості музиканта, здатного до самовираження, імпровізації та професійної комунікації. У центрі освітнього процесу перебуває не лише засвоєння виконавських умінь і навичок, а й розвиток художнього мислення, емоційної чутливості та індивідуального стилю інтерпретації музичного матеріалу. Особливого моменту набуває здатність майбутніх фахівців до творчої взаємодії, гнучкого реагування на зміни художнього процесу та ефективної комунікації в професійному середовищі. У цьому контексті особливої актуальності набуває ансамблеве музикування як форма колективної діяльності, що поєднує виконавський, творчий і комунікативний компоненти. Ансамбль виступає своєрідною моделлю професійної діяльності музиканта, де реалізується взаємодія індивідуального та колективного начал, формується відповідальність за спільний результат і розвивається здатність до співтворчості.

На відміну від індивідуального виконавства, ансамблева гра сприяє розвитку інтегрованих музичних умінь і навичок, зокрема слухового контролю, ритмічної узгодженості, інтонаційної точності та ансамблевого мислення. У процесі спільного музикування активізуються когнітивні, емоційні та комунікативні ресурси особистості, що забезпечує цілісний розвиток майбутнього музиканта. Важливим аспектом

ансамблевого музикування є формування здатності до художнього діалогу, який реалізується через взаємодію виконавців у процесі інтерпретації музичного твору. Такий діалог передбачає не лише технічну узгодженість, а й спільне осмислення образного змісту музики, що сприяє глибшому проникненню у художню сутність твору. Значення колективного музикування підкресливали Б. Асаф'єв, Г. Нейгауз, В. Сухомлинський, які вважали, що саме у взаємодії розкривається глибинна сутність музичного мистецтва. Їхні наукові та педагогічні ідеї актуалізують необхідність впровадження ансамблевих форм роботи у сучасний освітній процес як ефективного засобу формування музично-творчих здібностей здобувачів мистецької освіти. [4, с. 142].

Ансамблеве музикування – це форма колективного виконання музичного твору, що базується на узгодженості виконавських дій, єдності художнього задуму та постійній взаємодії учасників. Основними характеристиками ансамблевого музикування є синхронність виконання, інтонаційна точність, ритмічна узгодженість, динамічний баланс та єдність інтерпретації. Ансамблева діяльність формує здатність до багаторівневого слухового контролю, що є важливим компонентом професійної майстерності музиканта. В педагогічному контексті, це сприяє всебічному розвитку музично-творчих здібностей здобувачів освіти, забезпечуючи інтеграцію виконавських, інтелектуальних та емоційно-ціннісних компонентів музичної діяльності. У процесі колективного виконання формується комплекс якостей, що визначають професійну компетентність майбутнього музиканта. Розвиток творчого мислення забезпечується через спільний пошук інтерпретаційних рішень, що стимулює креативність, варіативність та художню ініціативу. Учасники ансамблю залучаються до обговорення характеру твору, його образного змісту, динамічних і темпових нюансів, що сприяє формуванню здатності до самостійного художнього аналізу та інтерпретації. Важливим є також розвиток імпровізаційних умінь, які виникають у процесі живої взаємодії між виконавцями. [1, с. 112].

Ритмічна організація вдосконалюється через узгодження темпу, пульсу та метроритмічної структури твору. Спільне музикування вимагає високого рівня ритмічної дисципліни, відчуття єдиного темпоритму та здатності до синхронізації виконавських дій. Комунікативні навички формуються завдяки постійній взаємодії між учасниками ансамблю. У процесі роботи розвивається як вербальна, так і невербальна комунікація: погляди, жести, дихання, мікрорухи, що забезпечують узгодженість виконання. Ансамблева діяльність виховує відповідальність, взаємоповагу, здатність слухати партнера, йти на компроміс та спільно досягати художнього результату. Тому, можемо стверджувати, що ансамблеве музикування створює сприятливі умови для гармонійного розвитку музично-творчих здібностей, формуючи

цілісну систему професійно значущих якостей майбутнього фахівця. [2, с. 213].

У процесі спільного виконання формується ансамблевий слух – це здатність сприймати не лише власну партію, а й цілісне звучання. Це особливо важливо для виконавців на багатоголосих інструментах, зокрема баяні та акордеоні.

Якщо розглядати сучасну музичну платформу, яка, безумовно, є цікава для сучасного студента, показовими у цьому контексті є творчі практики сучасних українських виконавців, зокрема ONUKA, де поєднуються електроніка та живі інструменти, що вимагає високого рівня ансамлевої взаємодії. У сучасній сценічній практиці це яскраво простежується у творчості DakhaBrakha, де ритм виступає основою ансамлевої єдності, вказуючи на те, що спільне музикування формує відчуття темпу, пульсу та метроритмічної структури твору. Ансамблева гра розвиває навички невербальної комунікації, взаєморозуміння та співпраці. Наприклад, у виступах KAZKA важливу роль відіграє узгодженість між вокалом та інструментальним супроводом. Також слід згадати Тіна Кароль, концертна діяльність якої базується на тісній взаємодії з музичним колективом, що є прикладом високого рівня ансамлевої культури.

Сучасні українські музиканти активно демонструють значення ансамблевого виконавства у різних жанрах. Серед піаністів варто відзначити Євгена Хмару, творчість якого поєднує сольне та ансамблеве виконання, зокрема у співпраці з оркестрами та іншими виконавцями. У сфері баянно-акордеонного мистецтва важливим є внесок Ярослава Олексіва, який дуже активно та ефективно популяризує ансамблеве музикування та сучасний репертуар для акордеона.

У педагогічній практиці можна зазначити, що саме такі приклади сприяють мотивації студентів та демонструють практичну значущість ансамблевих навичок у професійній діяльності, мотивуючи як і здобувача, так і викладача. Тим самим, особливого значення набуває ансамбль «викладач – студент», який виступає ефективною педагогічною моделлю навчання через співтворчість. У такій взаємодії викладач не лише демонструє зразки професійного виконання, а й спрямовує художнє мислення студента, формує його інтерпретаційні підходи та виконавську культуру. Спільне музикування сприяє швидшому засвоєнню стилістичних особливостей твору, розвитку відчуття ансамлевої єдності та підвищенню виконавської впевненості студента. Водночас студент отримує можливість безпосереднього включення у живий творчий процес, що значно підсилює мотивацію до навчання та професійного зростання.

Підсумовуючи вищесказане, можна сказати, що ансамблеве музикування є ефективним засобом формування музично-творчих здібностей здобувачів мистецької освіти, оскільки забезпечує цілісний вплив на розвиток слухових, інтелектуальних, емоційних та

комунікативних якостей особистості музиканта. Воно сприяє розвитку музичного слуху, художнього мислення, виконавської уяви, здатності до інтерпретації та емоційної виразності, що є необхідними складовими професійної майстерності. Особливої значущості ансамблевої діяльності набуває як форма творчої взаємодії, що формує навички співпраці, відповідальності та взаєморозуміння між учасниками музичного процесу. Умови спільного музикування стимулюють креативність, ініціативність та здатність до художнього діалогу, що відповідає сучасним вимогам мистецької освіти. Інтеграція ансамблевого музикування у навчальний процес забезпечує підготовку конкурентоспроможних, творчо активних фахівців у сфері музичного мистецтва, здатних до професійної діяльності в різних виконавських та педагогічних контекстах. Водночас перспективним напрямом подальших досліджень є удосконалення методик ансамблевої підготовки, зокрема з урахуванням специфіки інструментального виконавства (баян, акордеон) та впровадження інноваційних освітніх підходів.

Таким чином, ансамблеве музикування виступає не лише важливою складовою фахової підготовки, а й потужним засобом розвитку музично-творчого потенціалу особистості, що визначає його провідне місце у системі сучасної мистецької освіти.

Література:

1. Карташова Ж. Формування виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва в ансамблевому класі. *Педагогічна освіта: теорія і практика* : збірник наукових праць. 2019. № 26 (1–2019). Ч. 2. С. 90–95.
2. Ніколенко Л. Формування інструментально-виконавських умінь учнів у процесі ансамблевого музикування. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Педагогічні науки»*. 2018. Вип. 170. С. 212–216.
3. Малахова М. Розвиток слухових навичок у майбутніх викладачів музичного мистецтва в класі інструментального ансамблю. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16 «Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики»*. 2012. Вип. 16. С. 73–77.
4. Рябова О. Колективне музикування як ефективний засіб формування музично-стильових уявлень підлітків. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогічні науки»*. 2016. Вип. 4. С. 140–143.
5. Ху Маньлі. Методика підготовки керівника вокального ансамблю в системі вищої музично-педагогічної освіти України та Китаю : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2017. 21 с.

6. Шумська О., Олешко В., Олешко Т. Теорія і методика ансамблевого виконавства : навчально-методичний посібник. Харків, 2020. 108 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-73>

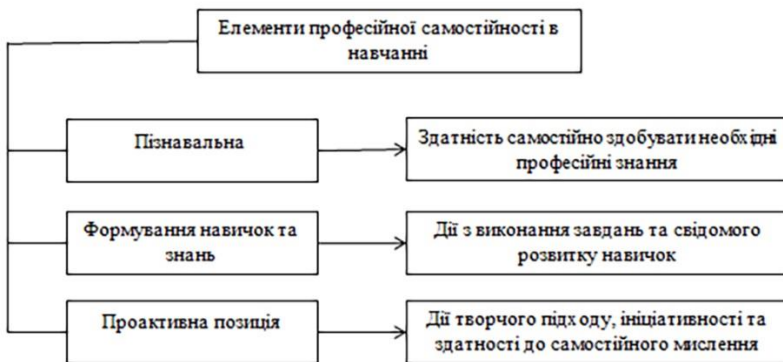
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ-ПІАНІСТІВ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Супрунюк С. В.

*студентка II курсу факультету музичного мистецтва
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Самостійність у професійному навчанні є однією з ключових характеристик майбутнього спеціаліста, що визначає його здатність ефективно навчатися та працювати в умовах постійних змін сьогодення. Вона являє собою ефективну індивідуальну навичку, що охоплює ініціативність, відповідальність та здатність до самоорганізації.

На рис. 1 подано елементи професійної самостійності здобувача ВУЗу, які він має об'єднувати під час отримання знань та навичок.

Рис. 1. Елементи професійної самостійності в навчанні [1, с. 197]

Лі Мендзе наполягає на тому, що самостійність в професійному становленні, навчанні музикантів конкретного напрямку містить в собі кілька детермінантів, а саме: